UNIA METROPOLII POLSKICH
IM. PAWŁA ADAMOWICZA

Warszawa, 1 sierpnia 2025 r.

Postulaty Komisji ds. polityki społecznej i ochrony zdrowia Unii Metropolii Polskich dot. pieczy zastępczej

Komisja ds. polityki społecznej i ochrony zdrowia Unii Metropolii Polskich dostrzega konieczność pilnych zmian usprawniających działanie systemu pieczy zastępczej, w szczególności w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49); dalej: ustawa o pieczy.

I. Pilne rozwiązanie kryzysu w pieczy zastępczej

1. Uelastycznienie systemu umieszczania osób w placówkach i rodzinach zastępczych

Wobec kryzysu w pieczy zastępczej, istotne jest zarządzanie istniejącymi w niej miejscami, tak aby zabezpieczyć potrzeby dzieci. W związku z tym:

1. Postulujemy **upoważnienie starosty do zwiększania liczby miejsc w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego**

Zgodnie z art. 95 ustawy o pieczy, **w placówce opiekuńczo-wychowawczej** typu **socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego** są umieszczane dzieci powyżej 10. roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. W jednej placówce może przebywać do 14 dzieci. Dyrektor tej placówki może, pomimo przekroczenia dopuszczalnej liczby dzieci w placówce, **za zezwoleniem wojewody**, **przyjąć kolejne dziecko** - na miejsce dzieci umieszczonych w innych miejscach, m.in. domu pomocy społecznej, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, młodzieżowym ośrodku wychowawczym.

Praktyka pokazuje, że **procedura otrzymania zezwolenia od wojewody jest skomplikowana** i **długotrwała.** W pilnych przypadkach prowadzi to do sytuacji, w których postanowienia sądu nie mogą być zrealizowane - pomimo faktycznej możliwości zwiększenia liczby miejsc w placówce. Należałoby zmienić tę zasadę, pozostawiając decyzję w tym zakresie podmiotowi kierującemu do placówki, **czyli staroście (zamiast wojewody).**

Rozwiązanie:

- zmiana art. 95 ust. 3a poprzez zastąpienie słów *„za zezwoleniem wojewody”* słowami ***„za zezwoleniem starosty”***

2. Postulujemy **zobowiązanie powiatu, z którego pochodzi dziecko, do zabezpieczenia miejsca dla dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego w innym powiecie**

Zgodnie z art. 103 ust. 1 ustawy o pieczy, zadaniem **placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego** jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki. W myśl art. 103 ust. 5 ustawy o pieczy, do placówki tej **są przyjmowane dzieci niezależnie od miejsca zamieszkania.**

Do placówek w dużych miastach często trafiają dzieci spoza ich obszaru, przez co brakuje miejsc dla lokalnych dzieci. Postulujemy ustawowe **zobowiązanie powiatu, z którego pochodzi dziecko, do szybkiego (w ciągu 14 dni) zabezpieczenia mu miejsca w pieczy na własnym terenie**.

Rozwiązanie:

- Zmiana art. 103 ust. 5 ustawy o pieczy, poprzez dodanie zdania drugiego: *„**Powiat, z którego pochodzi dziecko, zabezpiecza miejsce pobytu dziecka w terminie 14 dni od jego umieszczenia**, chyba że powiat na terenie którego przebywa dziecko wyrazi zgodę na jego dalszy pobyt”.*

3. Postulujemy **obciążanie powiatu miejsca zameldowania matki kosztami pobytu w pieczy zastępczej porzuconego noworodka.**

Konieczna jest także zmiana przepisów dotyczących **dzieci pozostawionych w szpitalu bezpośrednio po urodzeniu.** Aktualnie właściwym do zapewnienia im pieczy zastępczej oraz ponoszenia kosztów ich utrzymania jest **powiat właściwy dla siedziby szpitala.** Nieproporcjonalnie obciąża to powiaty, w których są duże szpitale położnicze. Dla przykładu we wrocławskich szpitalach w każdym roku ok. 5-10 noworodków jest pozostawionych przez matki pochodzące z terenu innych powiatów, a w Łodzi około 40. Kobiety zamierzające porzucić dziecko, często decydują się rodzić poza swoim miejscem zamieszkania, aby zapewnić sobie większą anonimowość. Zasadnym jest powiązanie właściwości z miejscem pochodzenia matki dziecka, to jest jej ostatniego zameldowania (ewentualnie zamieszkania).

Postulujemy zmianę art. 191 ust. 8 ustawy o pieczy w zakresie ustalania organu właściwego, poprzez przyjęcie, że powiatem właściwym dla zapewnienia takim dzieciom miejsca w pieczy zastępczej i jej finansowania jest **powiat miejsca ostatniego zameldowania matki**.

Rozwiązanie:

- Zmiana art. 191 ust. 8 ustawy o pieczy poprzez dodanie ustępu 2:

*„W wypadku dzieci pozostawionych bezpośrednio po urodzeniu, o których mowa w ust. 1 pkt 2, powiatem właściwym dla zapewnienia miejsca w pieczy zastępczej i jej **finansowania jest powiat właściwy ze względu na miejsce ostatniego zameldowania matki.**”*

4. Postulujemy **ograniczenie możliwości pozostawania dorosłych wychowanków w pieczy.**

Zgodnie z art. 37 ust. 2 ustawy o pieczy, osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej **za ich zgodą**, zwykle w wypadku kontynuowania nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25. roku życia. Niekiedy pobyt ten jest przedłużany bez racjonalnych przesłanek, bez określania terminu końcowego, co blokuje przyjęcie oczekujących na miejsce małoletnich. W naszej ocenie **zgodę** w takiej sytuacji **powinien wydawać starosta**, jako podmiot odpowiedzialny za pieczę zastępczą. Powinna ona być wydawana na określony czas, np. do ukończenia szkoły średniej. Umożliwiłoby to staroście racjonalne zarządzanie miejscami w pieczy. Jednocześnie rozwijany

powinien być system **mieszkań dla pełnoletnich wychowanków** przebywających w pieczy zastępczej, aby usprawnić ich usamodzielnianie.

Rozwiązanie:

- Zmiana art. 37 ust. 2 ustawy o pieczy w ten sposób, aby na przedłużenie pobytu była konieczna zgoda starosty.

5. Postulujemy **tworzenie nowych miejsc i placówek w instytucjonalnej pieczy zastępczej**

Od lat obserwujemy narastanie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Nie towarzyszy jednak temu proporcjonalny wzrost liczby rodzin zastępczych. Pomimo działań promocyjnych, nie jesteśmy w stanie zapewnić wszystkim dzieciom miejsc w pieczy rodzinnej. Już dzisiaj wykonywanie postanowień sądów o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej nastręcza kłopoty. Obawiamy się, że niebawem liczba dzieci kierowanych do pieczy zastępczej będzie większa niż liczba dostępnych miejsc. Uznając zasadność deinstytucjonalizacji pieczy, wskazujemy, że nie jest możliwe całkowite odejście od instytucjonalnej pieczy zastępczej. Tymczasem ustawowe ograniczenia utrudniają tworzenie nowych miejsc i nowych placówek w instytucjonalnej pieczy zastępczej. W związku z tym postulujemy **możliwość tworzenia dodatkowych miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na żądanie starosty, bez konieczności uzyskiwania zezwolenia wojewody**. Powinno być to dozwolone, jeśli na terenie danego powiatu nie ma już możliwości realizacji postanowień sądu w ramach dostępnych miejsc.

Rozwiązanie:

- zmiana art. 106 ustawy o pieczy poprzez **uchylenie przepisów dotyczących ograniczeń w tworzeniu placówek opiekuńczo-wychowawczych według uznania wojewody (za jego zezwoleniem).**

2.Przeciwdziałanie przewlekłości postępowań sądowych

Istotnym problemem jest przewlekłość sądowych postępowań, w tym tych dotyczących pozbawienia rodziców władzy rodzicielskiej, przysposobienia oraz zmiany postanowienia poprzez umieszczenie w zakładzie opiekuńczo – leczniczym lub domu pomocy społecznej. Niektóre trwają nawet 3 lata. Z jednej strony uniemożliwia to szybkie umieszczenie dziecka we właściwej formie pieczy, a w wypadku małych dzieci często bezpowrotnie zaprzepaszcza ich szansę na przysposobienie. Z drugiej strony długotrwałość postępowań uniemożliwia powrót dziecka do środowiska rodzinnego, gdy ustają przyczyny umieszczenia go w pieczy. W tym zakresie konieczne jest prowadzenie działań we współpracy z wymiarem sprawiedliwości. Celowe wydaje się także wykorzystanie w trakcie postępowań sądowych wiedzy i doświadczenia instytucji zajmujących się pieczą zastępczą i wsparciem rodzin, w tym wiedzy dotyczącej konkretnego dziecka w dotyczącym go postępowaniu.

Rozwiązania:

1. Postulujemy wprowadzenie zmian w przepisach proceduralnych, które skrócą postępowania sądowe zmierzające do pozbawienia lub przywrócenia władzy rodzicielskiej poprzez **ustalenie terminów dla sądu na regulowanie sytuacji prawnej dziecka.**

2. Postulujemy wprowadzenie przepisów zobowiązujących sądy do **uwzględniania stanowiska lub opinii MOPS/PCPR lub dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej** w sprawach opiekuńczych.

3. Postulujemy przyznanie MOPS/PCPR i dyrektorowi placówki opiekuńczo – wychowawczej **statusu uczestnika postępowania** w sprawach dotyczących dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

3. Dobór przez sąd właściwej formy opieki

W naszej ocenie sądy zbyt pochopnie kierują dzieci do pieczy zastępczej w sytuacjach, w których nie zostały wykorzystane inne formy pomocy, pozwalające na zatrzymanie ich w środowisku rodzinnym. W szczególności chodzi o wsparcie przez asystenta rodziny. Sądy mogłyby zobowiązywać rodziców lub opiekunów do podjęcia współpracy z asystentem i realizacji konkretnych działań wynikających z planu pomocy. Zdarza się też umieszczanie dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych bez uprzedniej weryfikacji, czy w jego środowisku rodzinnym znajduje się osoba mogąca pełnić funkcję rodziny zastępczej. Tymczasem umieszczenie dziecka w pieczy instytucjonalnej nie jest ani rozwiązaniem najprostszym, ani zawsze korzystnym dla dziecka. Sądy dobierają też niewłaściwą do sytuacji formę opieki nad dzieckiem, np. w sytuacji gdy dziecko weszło już w konflikt z prawem. W tym zakresie widzimy potrzebę podnoszenia wiedzy sędziów na temat rozwoju i potrzeb dziecka, a także dostępnych form opieki nad dzieckiem.

Rozwiązania:

1. Prowadzenie szkoleń dla sędziów sądów rodzinnych w zakresie rozpoznawania potrzeb wychowawczych dzieci.
2. Wprowadzenie w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym przepisu, z którego wynikałoby, że **umieszczenie w pieczy zastępczej (za wyjątkiem interwencyjnego) jest możliwe dopiero w sytuacji, gdy współpraca z asystentem rodziny lub zobowiązanie rodzica do umieszczenia dziecka w młodzieżowym ośrodku socjoterapii nie przyniosło rezultatów**.

II. Określenie statusu rodzin zastępczych i świadczeń

1. Opinia o kandydatach na rodzinę zastępczą

Dziecko w pieczy może być powierzone osobom, które gwarantują zdolność do sprawowania właściwej nad nim opieki. Zdolność tę ustala się m.in. na podstawie opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Zgodnie z art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. b ustawy o pieczy, opinia ta jest wystawiana ***przez „psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym”.*** Brzmienie tego przepisu nasuwa wątpliwości, jakie doświadczenie powinna mieć taka osoba: czy przez doświadczenie zawodowe w poradnictwie rodzinnym należy rozumieć wyłącznie doświadczenie w takim poradnictwie na stanowisku psychologa czy także pracę w poradnictwie rodzinnym, ale bez kwalifikacji psychologa. Należy zauważyć, że art. 46 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej wskazuje rodzaje poradnictwa specjalistycznego, wyodrębniając poradnictwo rodzinne, psychologiczne i prawne. Poradnictwo psychologiczne realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii (art. 46 ust. 3 u.p.s.), zaś poradnictwo rodzinne obejmuje problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy opieki nad osobą niepełnosprawną, a także terapię rodzinną (art. 46 ust. 4 u.p.s.). Poradnictwo rodzinne, w odróżnieniu od poradnictwa psychologicznego, jest usługą o szerokim zakresie – nie zostało przez ustawodawcę zawężone do pewnych wąskich sfer aktywności diagnostycznej, profilaktycznej i terapeutycznej. Wobec tego poradnictwem rodzinnym może zajmować się osoba bez kwalifikacji psychologa, np. na stanowisku pedagoga, asystenta rodziny, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Opinie o kandydatach na rodziców są skomplikowane i powinny być wystawiane wyłącznie przez psychologów o odpowiednim wykształceniu i doświadczeniu. Postulujemy zatem sprecyzowanie przepisu, aby od opiniującego wymagane było nie tylko wykształcenie, ale i doświadczenie na stanowisku psychologa.

Rozwiązanie:

- Zmiana brzmienia art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. b ustawy o pieczy na:

„opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawioną przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe

magisterskie na kierunku psychologia oraz 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym ***na stanowisku psychologa".***

2. Termin wydawania drugiej opinii o rodzinie

Rodziny zastępcze są systematycznie opiniowane. Zgodnie z art. 134 ust. 1 ustawy o pieczy, *organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje pierwszej oceny rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.*
Zgodnie z art. 134 ust. 2 ustawy o pieczy, *kolejna ocena jest dokonywana* ***po upływie roku*** *od dokonania pierwszej oceny, a następne nie rzadziej niż co 3 lata.*
Termin do dokonania drugiej oceny zaczyna biec po upływie roku od pierwszej oceny, jednak **ustawa nie określa ani jego czasu trwania, ani terminu końcowego do dokonania tej drugiej oceny**. Wyznaczenie go zależy więc od uznania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Przepis w tym zakresie nie jest jasny. Wydaje się, że zasadnym byłoby wyznaczenie końcowego (a nie tylko początkowego) terminu wydania drugiej oceny, np. **do roku** od dnia dokonania pierwszej oceny. Wówczas także możliwe byłoby dokonanie oceny wcześniej, np. w razie zmian w rodzinie lub konieczności interwencji.

Rozwiązanie:

- Zmiana art. 134 ust. 2 ustawy o pieczy: *„Kolejna ocena jest dokonywana* ***do upływu roku*** *od dokonania pierwszej oceny, a następne nie rzadziej niż co 3 lata."*

3. Utworzenie nowego typu rodzin w ramach pieczy rodzinnej - rodzin opiekuńczych

Konieczne jest zabezpieczenie dalszego losu młodzieży z niepełnosprawnościami, które osiągają pełnoletność w czasie pobytu w pieczy. Obecnie niepełnosprawne, niezdolne do samodzielnej egzystencji osoby powyżej 25. roku życia są zwykle kierowane do domów pomocy społecznej, co niweczy wcześniejszą pracę i pozytywne efekty ich przebywania w środowisku rodzinnym. Odseparowanie od wieloletnich opiekunów działa na niekorzyść wychowanków.

Należy umożliwić dalszy pobyt tych osób w pieczy zastępczej, tzn. zawodowej rodzinie specjalistycznej. Rozwiązanie takie byłoby tańsze dla powiatów, niż finansowanie pobytu w opiece instytucjonalnej. Byłby to też kolejny etap deinstytucjonalizacji usług społecznych. Postulujemy utworzenie nowego typu rodzin w ramach pieczy rodzinnej - **rodzin opiekuńczych - sprawujących opiekę nad dorosłymi osobami niepełnosprawnymi (powyżej 25 lat) będących wychowankami pieczy zastępczej** - z orzeczeniami znacznego stopnia niepełnosprawności i niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Rozwiązanie:

- zmiany w art. 37 ust. 2 pkt 5 i art. 82 ustawy o pieczy przewidujące tworzenie rodzin opiekuńczych i zapewnianie im świadczeń.

4. Sprecyzowanie definicji rodziny spokrewnionej

Definicje rodziny zastępczej spokrewnionej zawiera art. 41 ust. 2 ustawy o pieczy, stanowiący, że *rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoba, o których mowa w ust. 1, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka*. Z kolei art. 41 ust. 3 ustawy o pieczy stanowi, że rodzinę *zastępczą zawodową lub rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżonkowie lub osoba, o których mowa w ust. 1, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.*

Definicje te powodują trudność w określeniu, z jaką rodziną mamy do czynienia w wypadku, gdy tylko jeden z małżonków jest spokrewniony z dzieckiem (tzn. jest dla niego wstępnym lub rodzeństwem), a drugi z małżonków nie jest. Może być to np. babka i jej mąż, albo brat i jego żona. Rodzina zastępcza tworzona przez takich małżonków nie mieści się ani w definicji rodziny zastępczej spokrewnionej (ust. 2), ani rodziny zastępczej niezawodowej (ust. 3). Jednocześnie art. 39 ust. 1 ustawy o pieczy zawiera zamknięty katalog form rodzinnej pieczy zastępczej, więc nie jest możliwe w drodze wykładni utworzenie dodatkowego, „mieszanego" typu rodziny zastępczej. Nie jest także możliwe jednoczesne uznanie takiej rodziny zastępczej za spokrewnioną i niezawodową. Ma to swoje konsekwencje przede wszystkim odnośnie należnych świadczeń – inne przysługują rodzinie spokrewnionej, a inne niezawodowej. Na tym tle powstają też spory z rodzinami. Konieczne jest zatem doprecyzowanie definicji, aby tego typu rodziny były traktowane jednorodnie w całym kraju – **jako rodziny zastępcze spokrewnione.**

Rozwiązanie:

- Zmiana art. 41 ust. 2 ustawy o pieczy poprzez dodanie zdania drugiego:
  „Rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoba, o których mowa w ust. 1, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. W przypadku małżonków wstępnym lub rodzeństwem dziecka jest przynajmniej jeden z małżonków."

5. Zawieranie z rodziną zastępczą niezawodową umowy na pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej

Art. 54 ust. 1 i ust. 2 ustawy o pieczy zawierają przesłanki zawarcia **umowy z rodziną zastępczą niezawodową na pełnienie funkcji rodziny zawodowej.**

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o pieczy, *z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza, prowadzący rodzinny dom dziecka lub pełniący funkcję dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, starosta zawiera, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.*

Zgodnie z art. 54 ust. 2 ustawy o pieczy, *z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą **pozytywną** opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, starosta może zawrzeć, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.*

Obecne brzmienie przepisów powoduje, że starosta jest zobowiązany zawrzeć umowę z rodziną z co najmniej 3-letnim doświadczeniem, nawet wtedy, gdy uzyskała negatywną opinię koordynatora (ust.1). Przepisy uniemożliwiają więc staroście odmowę podpisania umowy w przypadku, gdy rodzina zastępcza niezawodowa mimo posiadanych szkoleń nie wypełnia na właściwym poziomie swoich zadań. Wydaje się to całkowicie nielogiczne, szczególnie w kontekście zawierania umowy na wniosek rodziny, gdzie konieczna jest pozytywna opinia koordynatora (ust. 2).

Postulujemy dodanie w treści art. 54 ust. 1 ustawy o pieczy jako przesłanki obowiązkowego zawierania przez starostę umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej z rodziną zastępczą niezawodową **posiadania przez taką rodzinę pozytywnej opinii koordynatora** rodzinnej pieczy zastępczej.

Rozwiązanie:

- Zmiana art. 54 ust. 1 ustawy o pieczy na: *„Z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą **pozytywną** opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza, prowadzący rodzinny dom dziecka lub pełniący funkcję dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, starosta zawiera, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej."*

6. Ujednolicenie przesłanek pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie się oraz na zagospodarowanie się

Obecnie, zgodnie z art. 145 ust. 1 ustawy o pieczy, *warunkiem przyznania pomocy* ***na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie*** *jest* ***złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia****, określającego w szczególności:*

1) zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia;

2) sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia.

Nie ma jednak takich wymagań w przypadku ubiegania się o pomoc **na zagospodarowanie**. Jedynie w art. 150 ust. 1 ustawy o pieczy jest mowa o tym, że pomoc na zagospodarowanie jest wypłacana jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26. roku życia, w wysokości nie niższej niż 2272 zł, a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności w wysokości nie niższej niż 4542 zł, ale może też być przyznana w formie rzeczowej (ust. 2). W naszej ocenie nie ma podstaw do różnicowania przesłanek pomocy na usamodzielnienie się i na zagospodarowanie. **Skoro pomoc na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie ustawodawca uzależnia od posiadania i realizacji celów indywidualnego programu usamodzielnienia, to według tych samych kryteriów powinna być przyznawana pomoc na zagospodarowanie.**

Rozwiązanie:

- zmiana brzmienia art. 145 ust. 1 ustawy o pieczy:

„Warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie ***oraz na zagospodarowanie*** *jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia, określającego w szczególności:*

1) zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia;

2) sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia”

- zmiana brzmienia art. 145 ust. 8 ustawy o pieczy:

„W szczególnie uzasadnionych przypadkach pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie ***oraz na zagospodarowanie*** *może być przyznana osobie usamodzielnianej, której indywidualny program usamodzielnienia został zatwierdzony po terminie określonym w art. 145 ust. 4.”.*

7. Zwiększenie katalogu obligatoryjnych świadczeń dla rodzin zastępczych

Obecnie obok świadczeń obligatoryjnych, ustawa przewiduje szereg świadczeń fakultatywnych dla rodzin, które mogą przyznawać powiaty. Chodzi o:

- dofinansowanie do wypoczynku (art. 83 ust. 1 pkt 1)
- świadczenie związane z potrzebami przyjmowanego do rodziny dziecka (art. 83 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy o pieczy).

W naszej ocenie nie jest sprawiedliwe odmienne traktowanie rodzin i dzieci w zależności od tego, w jakim powiecie zamieszkują. Z tego względu dotychczasowe świadczenia fakultatywne dla rodzin zastępczych i dzieci w tych rodzinach powinny stać się obligatoryjne, a ich kwoty powinny wynikać z ustawy. Zniwelowałoby to nierówności pomiędzy powiatami i sprzyjało równemu traktowaniu dzieci w pieczy

zastępczej, bez względu na zamożność lub dobre chęci samorządów. **Obecnie są to zadania finansowane przez samorządy, więc zmiana świadczeń z fakultatywnych na obligatoryjne wiązałaby się z dużym obciążeniem finansowym powiatów. Należy w takim wypadku rozważać finansowanie tych zadań jako zleconych z budżetu państwa.**

Rozwiązanie:

- Zniesienie świadczeń fakultatywnych dla rodzin zastępczych i zastąpieniem ich świadczeniami obligatoryjnymi, finansowanymi z budżetu państwa.

8. Zrównanie prawa do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego

Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 277 z późn. zm.) różnicuje uprawnienia pracownika przyjmującego dzieci na wychowanie w zależności od tego, czy jest rodziną zastępczą, czy też zamierza przysposobić dziecko.

Zgodnie z art. 183 § 1 Kodeksu pracy, pracownik, który **przyjął dziecko na wychowanie jako rodzina zastępcza,** z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, ma prawo do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego w wymiarze zależnym od liczby przyjętych dzieci - nie dłużej jednak niż **do ukończenia przez dziecko 7 roku życia,** a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego, nie dłużej niż do ukończenia przez nie 10 roku życia.

Zgodnie zaś z art. 183 § 1^1 Kodeksu pracy, pracownik, który przyjął dziecko na wychowanie i **wystąpił do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka,** ma prawo do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego w wymiarze zależnym od liczby przyjętych dzieci - **nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 14 roku życia.**

W naszej ocenie brak jest podstaw do różnicowania sytuacji ww. grup osób przyjmujących dziecko w zależności od wieku dziecka. Podobnie jak w wypadku przysposabiających, także rodzina zastępcza **powinna móc skorzystać z urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego do ukończenia przez dziecko 14 roku życia.**

Rozwiązanie:

- zmiana art. 183 § 1 Kodeksu pracy i nadanie mu brzmienia: *„Pracownik, który przyjął dziecko na wychowanie jako rodzina zastępcza, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, ma prawo do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego w wymiarze:*

1) 20 tygodni - w przypadku przyjęcia jednego dziecka,

2) 31 tygodni - w przypadku jednoczesnego przyjęcia dwojga dzieci,

3) 33 tygodni - w przypadku jednoczesnego przyjęcia trojga dzieci,

4) 35 tygodni - w przypadku jednoczesnego przyjęcia czworga dzieci,

5) 37 tygodni - w przypadku jednoczesnego przyjęcia pięciorga i więcej dzieci

- nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 14 roku życia."

III. Usprawnienie działania organów w pieczy zastępczej

1. Ustalenie, że realizujący zadania zlecone jest ADO

Organy jednostek samorządu terytorialnego mogą zlecać organizacjom pozarządowym i podmiotom kościelnym realizację niektórych zadań z zakresu pieczy zastępczej - w zakresie wskazanym w art. 190 ust. 1

ustawy o pieczy, np. rolę organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, prowadzenie placówek dziennego wsparcia, organizowanie rodzinnego domu dziecka. Obecnie w wypadku zlecania organ **musi zawierać z tymi podmiotami umowy powierzenia przetwarzania danych osobowych**. Nie ma bowiem ustawowego rozwiązania, które pozwalałoby tego uniknąć, jak np. art. 25 ust. 7 ustawy o pomocy społecznej, który stanowi, że *podmioty uprawnione, którym zlecono realizację zadania z zakresu pomocy społecznej, a w przypadku wykonywania zleconego zadania poprzez jednostki organizacyjne pomocy społecznej - te jednostki, są administratorami danych osobowych przetwarzanych w celu udzielania świadczeń z pomocy społecznej przez te podmioty i jednostki.*
Postulujemy zatem wprowadzenie analogicznego przepisu w ustawie o pieczy. Pozwoli to uniknąć zawierania z podmiotami realizującymi zadania zlecone umów powierzenia przetwarzania danych osobowych.

Rozwiązanie:

- Dodanie w art. 190 ust. 3 ustawy o pieczy w brzmieniu:

„Podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są administratorami danych osobowych przetwarzanych w celu realizacji zleconych zadań".

2. Rezygnacja z dochodzenia alimentów od młodych rodziców przebywających w pieczy

Kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu obowiązanego do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej, może **dochodzić na rzecz dziecka przebywającego w pieczy zastępczej świadczeń alimentacyjnych** (art. 38 ust. 1 ustawy o pieczy). Ma zaś taki obowiązek, jeśli od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynął rok (art. 38 ust. 2 ustawy o pieczy). W praktyce zdarzają się sytuacje, w których **nie tylko to dziecko, ale również jego rodzic przebywa w pieczy zastępczej.** Niekiedy (zwłaszcza w wypadku matek) przebywają w niej razem. O ile nie ma podstaw do dochodzenia alimentów od niepełnoletniego rodzica, to sytuacja zmienia się z chwilą uzyskania przez niego pełnoletności. Wówczas kierownik PCPR w sytuacji opisanej w art. 38 ust. 2 ustawy o pieczy ma obowiązek dochodzić alimentów od takiego rodzica, mimo że jest oczywiste, że uzyskanie ich jest niemożliwe. Pełnoletni rodzic, który nadal przebywa w rodzinie zastępczej, spełniając kryteria z art. 37 ustawy o pieczy, zwykle kontynuuje naukę i nie osiąga dochodu umożliwiającego alimentację dziecka.

Rozwiązanie:

- Dodanie w art. 38 ust. 2a ustawy o pieczy w brzmieniu:

*„Kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu obowiązanego do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej **może odstąpić od dochodzenia świadczeń alimentacyjnych** na rzecz dziecka, o którym mowa w ust. 2 od jego biologicznego rodzica, w okresie, gdy **pełnoletni biologiczny rodzic także przebywa** w pieczy zastępczej.*

3. Rezygnacja z oceny w przypadku pełnoletnich wychowanków

Zgodnie z art. 128 ustawy o pieczy, **organizator rodzinnej pieczy zastępczej ocenia: sytuację dziecka** umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka (pkt 1) oraz rodzinę zastępczą oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka (pkt 2).

W praktyce organizatorzy pieczy zastępczej rezygnowali z dokonywania tych ocen, gdy chodziło o pozostającego w dotychczasowej rodzinie wychowanka po osiągnięciu przez niego pełnoletności. Chodzi o osoby, o których mowa w art. 37 ust. 2-4 i ust. 6 ustawy, tzn. osoby pełnoletnie, które z powodu kontynuowania nauki bądź niepełnosprawności pozostają w dotychczasowej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka. Piecza zastępcza ustaje w momencie uzyskania przez nie pełnoletniości. Natomiast były wychowanek ma prawo pozostać w rodzinie (domu), choć ta rodzina zastępcza (rodzinny dom dziecka) nie

pełni już w stosunku do niego tej funkcji. Dokonywanie oceny dziecka jest wątpliwe z powodu osiągnięcia przez nie pełnoletności, a rodziny - bo nie pełni ona już funkcji rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka. Organizatorzy pieczy odstępowali od prowadzenia tych ocen, kierując się tym, że z chwilą osiągnięcia pełnoletności z mocy prawa wygasają postanowienia sądów o umieszczeniu w pieczy zastępczej. Tym samym pozostawanie wychowanka w dotychczasowej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka do czasu usamodzielnienia jest zgodne z jego wolą. Organy kontrolne kwestionowały jednak taką praktykę (tak było np. w Bydgoszczy). W związku z tym konieczna jest interwencja ustawodawcy, która wyeliminuje odmienne praktyki organizatorów i interpretacje organów kontrolnych. Ponadto pełnoletni wychowanek pieczy zastępczej realizuje indywidualny program usamodzielnienia (art. 145), który podlega weryfikacji i modyfikacjom. Stanowi to formę oceny jego sytuacji, nie ma więc potrzeby dokonywania kolejnej, w postaci oceny sytuacji dziecka. Postulujemy wprowadzenie regulacji, która w wypadku, **gdy w rodzinie zastępczej przebywa osoba pełnoletnia, wykluczy dokonywanie oceny tej osoby i rodziny. Podobnie nie jest celowe dokonywanie tej oceny w wypadku osób opuszczających rodzinną pieczę jako osoba niepełnoletnia, tzn.** ***która jest 6 miesięcy przed osiągnięciem pełnoletności i nie przebywa w rodzinnej pieczy zastępczej z powodu śmierci osób tworzących rodzinę zastępczą lub prowadzącej rodzinny dom dziecka (art. 37 ust. 5 ustawy o pieczy). Rodzina zastępcza w takim wypadku nie istnieje, nie ma w niej dziecka, a zatem nie ma możliwości przeprowadzenia oceny ani dziecka, ani rodziny.***

Rozwiązanie:

- Oznaczenie dotychczasowej treści art. 128 jako ust. 1 oraz **dodanie ust. 2:**

„2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeśli w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka przebywa wyłącznie osoba, która osiągnęła pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6, lub osoba opuszczająca rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnia, o której mowa w art. 37 ust. 5”.

4. Określenie obowiązków opiekuna usamodzielnienia się

W procesie usamodzielniania wychowankowi pieczy towarzyszy tzw. opiekun usamodzielnienia. Osoba usamodzielniana co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności wskazuje opiekuna usamodzielnienia, a akceptuje go kierownik PCPR powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie. Choć ustawa o pieczy (art. 145 ust. 2-7) **określa zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia, to jednak nie precyzuje obowiązków opiekuna.** Głównym zadaniem opiekuna jest stworzenie wraz z osobą usamodzielnianą indywidualnego programu usamodzielnienia. Usamodzielniany jest dorosły, jednak jest to osoba młoda, niedoświadczona i potrzebująca wsparcia w swoich wyborach dalszej drogi życiowej, tj. podjęcia pracy, nauki, poszukiwania mieszkania. Sprecyzowanie obowiązków opiekuna usamodzielnienia wpłynęłoby na jego większe zaangażowanie w ten proces. Motywowałoby do działania także osobę usamodzielnianą.

Rozwiązanie:

- w art. 145 po ust. 3 **dodanie ust. 3a** w brzmieniu:

„Do zadań opiekuna usamodzielnienia należy w szczególności:
1) zaznajomienie się z dokumentacją i drogą życiową osoby usamodzielnianej;
2) opracowanie i modyfikowanie wspólnie z osobą usamodzielnianą indywidualnego programu usamodzielnienia;
3) współpraca z rodziną osoby usamodzielnianej oraz budowanie sieci wsparcia dla usamodzielnianego wychowanka w środowisku lokalnym, w szczególności w szkole i gminie;
4) opiniowanie wniosku o pomoc, o której mowa w art. 140 ust. 1 pkt 1 lit. a-c”.

5. Ograniczenie postępowań windykacyjnych

Problemem w działaniach windykacyjnych prowadzonych w zakresie pieczy zastępczej są ich czasochłonność i koszt, które są nieadekwatne do efektów. Ściągalność zadłużenia od rodzin biologicznych z tytułu opłat za pobyt dziecka w pieczy jest bowiem bardzo niska. Dzieci kierowane do rodzin zastępczych lub placówek opiekuńczo-wychowawczych w większości pochodzą z rodzin ubogich, wieloproblemowych, które nie są w stanie zabezpieczyć im podstawowych warunków bytowych oraz odpowiedniej opieki. Koszt utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej, a zwłaszcza w placówce opiekuńczo-wychowawczej jest wysoki i wynosi ok. 9.000 zł miesięcznie. Zadłużenia kształtują się na poziomie kilkudziesięciu lub kilkuset tysięcy złotych. Od tych kwot naliczane są odsetki ustawowe za opóźnienie. W niektórych przypadkach łączne zadłużenie przekracza milion złotych. W przypadku braku wpłat należności przez biologicznych rodziców konieczne jest podejmowanie działań przedwindykacyjnych, a jeśli okażą się nieskuteczne - przekazanie sprawy do organu egzekucyjnego. Prawie nigdy nie przynoszą one efektów.

Zaangażowanie i czas poświęcany przez pracowników zajmujących się ww. zagadnieniami (wystawianie upomnień, tytułów wykonawczych, naliczanie odsetek), ponoszone koszty (tonery, papier, energia elektryczna, wysyłka korespondencji), a następnie koszty egzekucyjne ponoszone przez wierzyciela w przypadku braku możliwości wyegzekwowania ich od dłużnika są zaś bardzo wysokie. A są to środki publiczne, których zasadność i celowość wydatkowania w tych okolicznościach jest wątpliwa. Ponoszone wydatki w większości przewyższają wyegzekwowane należności. W związku z tym postulujemy rozważenie zmian w następujących kierunkach:

Rozwiązania:

- zmianę zasad ustalania opłat w taki sposób, aby to powiat mógł decydować o ustaleniu opłaty, jej wysokości, podobnie jak obecnie decyduje o odstąpieniu od ustalenia opłaty na podstawie uchwały;
- możliwość odstąpienia od naliczania od opłat w wypadku trudnej sytuacji finansowej rodziny;
- możliwość odstąpienia od naliczania od opłat odsetek ustawowych za opóźnienie;
- powiązanie alimentów od rodziców z wysokością opłat ponoszonych za dziecko umieszczone w pieczy. Obecnie dwutorowo obciążamy rodziców biologicznych – alimentami i opłatami za pobyt w pieczy. Jeśli udaje się wyegzekwować alimenty od rodzica, to świadczenia z tytułu pobytu dziecka w pieczy zastępczej wypłacane przez samorząd powinny być pomniejszane. Dla samorządów oznaczałoby to mniejsze wydatki na świadczenia, bez obciążania rodzin biologicznych opłatami za pieczę. W praktyce rodzic, który nie płaci alimentów, nie płaci też opłat za pobyt dziecka w pieczy.

6. Rezygnacja z solidarnej odpowiedzialności rodziców biologicznych za opłatę

Zgodnie z art. 193 ust. 2 ustawy o pieczy, *za ponoszenie opłaty, o której mowa w ust. 1, rodzice odpowiadają solidarnie.* Praktyka wskazuje, iż trudno równocześnie przeprowadzić postępowanie w celu wydania wspólnej decyzji, zawierającej solidarne zobowiązanie do ponoszenia odpłatności rodziców biologicznych, zwłaszcza jeśli nie prowadzą oni wspólnego gospodarstwa domowego. Należy zatem rozważyć **odejście od odpowiedzialności solidarnej rodziców biologicznych** w kierunku ustalania opłaty na każdego z rodziców w wysokości ½ kwoty opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej. Umożliwi to prowadzenie odrębnych postępowań nakładających opłatę na każdego z rodziców osobno.

Rozwiązanie:

- Zamiana art. 192 ust. 2 ustawy o pieczy*: Każdy z rodziców odpowiada za ponoszenie połowy opłaty, o której mowa w ust. 1.*

7. Koszty koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

Koszty pobytu dziecka w pieczy zastępczej ponosi powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej. Jeśli dziecko przebywa w pieczy w innym powiecie, to powiaty muszą zawrzeć porozumienie, na podstawie którego rozliczą koszty tego pobytu. Zgodnie z art. 191 ust. 5 ustawy o pieczy, *powiat, na terenie którego funkcjonują mogące przyjąć dziecko rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka lub placówka opiekuńczo-wychowawcza, zawiera z powiatem, o którym mowa w ust. 1-4, porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, oraz kosztów objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.*
Natomiast zgodnie z art. 191 ust. 5a ustawy o pieczy, *w przypadku gdy:*
1) z mogącą przyjąć dziecko rodziną zastępczą niezawodową została zawarta umowa o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej przez starostę powiatu innego niż powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny,
2) mogący przyjąć dziecko rodzinny dom dziecka jest organizowany na terenie innego powiatu
- porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, oraz kosztów objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej zawiera z powiatem, o którym mowa w ust. 1-4, odpowiednio powiat, którego starosta zawarł umowę, chyba że porozumienie, o którym mowa w art. 54 ust. 3b, stanowi inaczej, albo powiat, który organizuje rodzinny dom dziecka na terenie innego powiatu, chyba że porozumienie, o którym mowa w art. 60 ust. 3, stanowi inaczej.
Rozliczenia między powiatami utrudnia **brak ustawowego katalogu kosztów koordynatora**. Treści porozumień są różne i uwzględniają rozmaite kategorie wydatków. Prowadzi to do sporów pomiędzy powiatami. Należy zatem określić, które koszty związane z zatrudnianiem koordynatora powinny być uwzględniane. W naszej ocenie należy rozważyć następujące składowe tych kosztów:

1. wynagrodzenie koordynatora wraz z pochodnymi (wynagrodzenie zasadnicze, dodatek za wieloletnią pracę, dodatek specjalny, dodatkowe wynagrodzenie roczne, nagroda jubileuszowa, jednorazowa odprawa w związku z przejściem na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy),
2. sfinansowane przez pracodawcę koszty użytkowania samochodu prywatnego do celów służbowych lub dojazdów środkami komunikacji publicznej,
3. koszty abonamentu telefonicznego i internetowego dla celów służbowych,
4. koszty medycyny pracy i pozostałych świadczeń dla pracownika wynikających z przepisów BHP,
5. koszty świadczenia przez koordynatora pracy w formie zdalnej,
6. koszty zakupu telefonu komórkowego i laptopa, przekazanych koordynatorowi jako narzędzia pracy,
7. koszty szkoleń związanych z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych,
8. koszty odpisu na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

Rozwiązanie:

- dodanie art. 191 ust. 18 ustawy o pieczy, zawierającego delegację do wydania rozporządzenia w sprawie kosztów koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz sposobu ich wyliczenia.

alternatywnie:

- umieszczenie katalogu kosztów w ustawie o pieczy.

8. Umożliwienie pozyskiwania informacji od pracodawcy

Zgodnie z art. 190a ustawy o pieczy, *sądy, organy i jednostki organizacyjne są obowiązane niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni, udostępnić lub udzielić na wniosek podmiotu realizującego zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej niezbędnych informacji, które mają znaczenie w realizacji zadań wynikających z niniejszej ustawy***.**

Przepis ten nie przewiduje możliwości uzyskania przez organ informacji od pracodawcy strony odnośnie jej zatrudnienia lub wysokości dochodów na potrzeby prowadzonego postępowania administracyjnego w sprawie ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej. Należy zauważyć, że takie rozwiązanie przewiduje w art. 105 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, który wśród podmiotów zobowiązanych do udzielania informacji wymienia pracodawcę. Nie widzimy uzasadnienia dla różnicowania uprawnień organów w postępowaniach prowadzonych na gruncie obu ustaw. Pozyskanie informacji od pracodawcy ułatwiłoby nakładanie opłaty na zobowiązanych.

Rozwiązanie:

- Zmiana art. 190a ustawy o pieczy poprzez dodanie wśród podmiotów obowiązanych pracodawcy.

UNIA METROPOLII POLSKICH
Dyrektor Zarządzający
r.pr. Dorota Bąbiak-Kowalska

Otrzymują:

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego